

Handel med kreaturer – tvistigheder og erstatning

Vejledning vedrørende typiske mangler og fejl ved handlet kvæg

SEGES og SamMark foreslår i dette dokument konkret håndtering i tilfælde af mangler eller fejl i forbindelse med handel med kvæg. Det er organisationernes håb, at vejledningen må finde generel anvendelse over hele landet. Vejledningen revideres efter behov, dog mindst hvert andet år (næste gang: 2017).

Formålet med vejledningen er at gøre det nemmere for køber og sælger selv indbyrdes at finde afgørelse på eventuelle tvister. Kan dette ikke lykkes, er der mulighed for at indbringe sagen for de almindelige domstole.

Retsgrundlag

Retsgrundlaget for handel med kreaturer findes fortrinsvis i købeloven, aftaleloven, auktionsvilkår eller i regler for salgslederformidling. Som udgangspunkt kan sælger og køber aftale, hvad som helst. Handel med kreaturer kan foregå mundtligt eller skriftligt, og en mundtlig aftale er lige så bindende som en skriftlig. Køber skal altid løfte bevisbyrden for, at en konstateret fejl eller mangel var til stede, da kreaturet blev leveret.

Sælger har pligt til at oplyse køber om ham/hende bekendte fejl og mangler ved dyret. Dette kan for eksempel være, om et hundyr er tvilling til en tyr, om dyret er angrebet eller smittet af en smitsom kvægsygdom, eller der er unormaliteter ved patter eller yver.

Sundhedsstatus

Det er sælgers ansvar, at dyr ikke på leveringstidspunktet har ringere sundhedsstatus end på tidspunktet for handelens indgåelse. Hvis sundhedsstatus ændrer sig efter tidspunktet for handels indgåelse og inden aftalt tidspunkt for levering af dyr, skal sælger straks underrette køber om dette, og køber er i tilfælde af ringere status berettiget til uden omkostning at ophæve købsaftalen.

Salmonellaniveau

Sælger har pligt til at oplyse sin besætnings salmonellaniveau. En besætning kan ændre niveau på baggrund af en laboratorieanalyse eller ved indkøb af dyr fra en besætning med dårligere niveau. I CHR (på Internettet) vil niveauændring kunne ses, før en evt. sælgende besætningsejer har modtaget brev herom. I forbindelse med ændring af niveau på baggrund af en laboratorieundersøgelse har en besætningsejer ikke kendskab hertil, før det også kan ses af alle andre i CHR-registeret. Derfor bør man samme dag inden pålæsning af dyr kontrollere besætningens salmonellaniveau og status vedrørende andre sygdomme ved opslag i CHR-registeret.

Ved niveauændring pga. indkøb, sker ændringen fra og med dagen hvor dyrene flyttes, hvilket besætningsejeren bør vide.

Mistanke om forekomst af anmeldtepligtige sygdomme

Hvis der er sendt prøver ind på baggrund af en mistanke om sygdomstilfælde i besætningen, skal sælger meddele mistanken til en eventuel køber, selvom resultatet af undersøgelsen ikke er kendt endnu. Her vil man ved fastlæggelse af sælgers overholdelse af oplysningspligten kunne tage udgangspunkt i, hvornår prøven er indsendt til laboratoriet.

Andre sygdomme

For andre sygdomme, som f.eks. B-streptokokker, Mycoplasma og Paratuberkulose, er der oplysningspligt, hvis smitten er fundet i besætningen. Desuden gælder de generelle regler om, at hvis solgte dyr viser sig smittede hos køber, skal denne kunne dokumentere, at smitten var til stede på handelstidspunktet og ydermere dokumentere, at hans egen besætning forud var fri for smitten.

Kommissionærers ansvar

Såfremt køber inden handels indgåelse har set de af ham indkøbte dyr, ligger ansvaret for indhentelse af nødvendige oplysninger og kontrol af synligt konstaterbare fejl hos køber. Købers eventuelle krav om erstatning for handelsfejl kan derfor ikke rejses mod kommissionæren. Kravene må rejses direkte mod sælger.

Såfremt køber ikke inden handels indgåelse har set de af ham indkøbte dyr, ligger ansvaret for indhentelse af nødvendige oplysninger og kontrol af synligt konstaterbare fejl hos kommissionæren, der har indkøbt dyrene på købers vegne. Kommissionæren påtager sig derved et ansvar, som gør, at købers eventuelle krav om erstatning for handelsfejl må rejses mod kommissionæren. Kommissionæren kan efterfølgende søge de rejste krav godtgjort hos sælger.

Det oprindelige dokument er godkendt af SamMark, Juridisk udvalg, og efterfølgende ved bestyrelsesmøde 13/12 2005 af SEGES Kvæg.

SEGES og SamMark foreslår parterne at anvende nedenstående vejledning ved mangler eller fejl i forbindelse med handel med kvæg,

når tvistigheden drejer sig om:

1. Mangel på funktionsdygtige patter / yverkirtler, malkekøer og –kvier
2. Mangel på funktionsdygtige patter / yverkirtler hos ammekøer og –kvier
3. Manglende yversundhed (mastitis) hos malke- og ammekvæg
4. Malkning og malketid, malkekøer og –kvier
5. Drægtighed
6. Avlstyre / løbetyre
7. Andre fejl

Foderpenge

Foderpenge ansættes efter gennemsnitlig indkøbspris på A-blanding, jf. Håndbog i Driftsplanlægning (seneste udgave, seneste pris) således:

Avlstyre over 15 mdr. gamle	15 kg A-blanding/dag
Malkende køer	20 kg A-blanding/dag
Ikke malkende køer og ammekøer	15 kg A-blanding/dag
Kvier mere end 6 mdr. drægtige	15 kg A-blanding/dag
Øvrigt kvæg	10 kg A-blanding/dag

Bemærk, at priserne er ansat således, at de ud over foder også anses at yde dækning for pasning, rentetab og mulige driftstab relateret til de handlede dyr med fejl eller mangler.

1. Mangel på funktionsdygtige patter / yverkirtler, malkekøer og –kvier

- 1.1. Hvis en ko/kvie er solgt "til viderefodning" har køber ikke krav på erstatning for mangler ved dyrets yver.
- 1.2. Køber dokumenterer ved dyrlægeerklæring de manglende funktionsdygtige patter / yverkirtler ved en indkøbt malkeko/-kvie. Køber skal over for sælger reklamere straks efter, at manglerne er konstateret.
- 1.3. Sælger betaler en procentdel af købsprisen til køber, hvis en ko eller kvie efter kælvning kun har tre normalt fungerende patter / kirtler. For køer af RDM, SDM-DH, DRH og krydsninger er erstatningen 25 procent af købsprisen. For dyr af jerseyracen er erstatningen 35 procent. Satserne gælder også, når der er tale om en fistel
- 1.4. Køber holdes skadesløs, hvis en ko eller kvie efter kælvning har mindre end tre normalt fungerende patter/kirtler, idet sælger betaler købspris minus værdi af eventuel, levendefødt kalv minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport. Satserne gælder også, når der er tale om fistler

1.5. Sælger refunderer køber for afholdte udgifter til dyrlægeerklæring og eventuelle andre omkostninger til dyrlæge i forbindelse med den aktuelle sag.

2. Mangel på funktionsdygtige patter / yverkirtler hos ammekøer og -kvier

- 2.1. Hvis en ko/kvie er solgt "til viderefødning" har køber ikke krav på erstatning for mangler ved dyrets yver.
- 2.2. Køber dokumenterer ved dyrlægeerklæring de manglende funktionsdygtige patter / yverkirtler ved en indkøbt ammeko/-kvie. Køber skal over for sælger reklamere straks efter, at manglerne er konstateret.
- 2.3. Køber har ikke krav på erstatning, selv om der efter kælvning kun er tre normalt fungerende patter/kirtler hos en ko eller kvie
- 2.4. Sælger betaler 20 procent af købsprisen til køber, hvis en ammeko eller -kvie efter kælvning kun har to normalt fungerende patter / kirtler.
- 2.5. Køber holdes skadesløs, hvis en ko eller kvie efter kælvning har mindre end to normalt fungerende patter / kirtler, idet sælger betaler købspris minus værdi af eventuel, levendefødt kalv minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport.
- 2.6. Sælger refunderer køber for afholdte udgifter til dyrlægeerklæring og eventuelle andre omkostninger til dyrlæge i forbindelse med den aktuelle sag.

3. Manglende yversundhed (mastitis) hos malke- og ammekvæg

- 3.1. Køber kan hos sælger søge information om celletal hos en malkeko, inden handlen indgås. I ydelseskонтроllerede besætninger findes oplysningen altid. I ukontrollerede besætninger kan sælger udtage mælkeprøve af koen til undersøgelse af celletal. Køber kan derfor normalt ikke kræve erstatning på grund af højt celletal.
- 3.2. Hvis man indkøber en malkeko fra ukontrolleret besætning uden forudgående undersøgelse af celletal gælder, at hvis det inden for 21 dage efter koens ankomst til købers besætning konstateres, at koens celletal uden forekomst af klinisk mastitis ligger over 500.000, kan køber straks efter kræve forskellen mellem dyrets indkøbspris og dyrets slagtepris erstattet, såfremt han straks sender koen til slagtning. Vælger køber at beholde dyret, kan han ikke kræve erstatning.
- 3.3. Ejeren eller den, som i øvrigt er ansvarlig for en mælkeleverende besætning, der er smittet med B-streptokokker, skal give meddelelse herom til alle, der kommer i kontakt med besætningen. I tilfælde af at denne oplysningspligt ikke er overholdt og køber vælger at sende dyret til slagtning, holdes køber skadesløs idet sælger betaler købspris minus værdi af eventuel, levendefødt kalv minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport.

Køber kan hos sælger eller i Centralt HusdyrbrugsRegister (CHR) søge information om B-streptokokker i sælgers besætning, inden handelen indgås og inden indkøbte dyr bliver malket i købers besætning. Køber kan derfor ikke kræve erstatning for smitte af øvrige dyr i egen besætning med B-streptokokker.

- 3.4. Køber skal over for sælger reklamere om eventuelle mangler og fejl vedrørende yversundhed straks efter at have konstateret yverbetændelse eller anden mangel på yversundhed, for eksempel fluestik. For dyr, der er golde på handelstidspunktet og derfor producerer råmælk i de første malkedage, skal køber reklamere senest tre dage efter dyret har kælvet.
- 3.5. Køber har ikke krav på erstatning med hensyn til yversundhed hos en ko eller kvie, når skaden erkendes senere end tre dage efter dyrets første malkning hos køber, medmindre en dyrlæge kan tilbagedatere skaden til før købstidspunktet og afgiver skriftlig erklæring herom (f. eks. yverbetændelse og fluestik)
- 3.6. Køber skal sikre nødvendig dyrlægebehandling vedrørende manglende yversundhed og afholder samtlige omkostninger hertil samt til udstedelse af eventuelle dyrlægeerklæringer
- 3.7. Køber dokumenterer ved dyrlægeerklæring den manglende yversundhed ved det indkøbte kreatur.
- 3.8. Køber holdes skadesløs, hvis et indkøbt kreatur har mangler ved yversundheden. Køber vælger, om han ønsker at sende dyret til slagting og opnå erstatning efter princippet i pkt. 1.4. eller at sælger skal afholde alle udgifter forbundet med at kurere den manglende yversundhed, samt et evt. ydelsestab. Køber kan dog ikke opnå erstatning ud over det beløb, som en opgørelse jf. punkt 1.4 ville udgøre.
- 3.9. Hvis den manglende yversundhed kan føres tilbage til før handelens indgåelse, refunderer sælger køber for afholdte udgifter til dyrlægeerklæring og eventuelle andre omkostninger til dyrlæge i forbindelse med den aktuelle sag.

4. Malkning og malketid, malkekøer og -kvier

- 4.1. Køber holdes skadesløs, hvis en indkøbt ko er over 10 minutter om at blive malket, idet sælger betaler købspris minus slagtepris, minus værdi af eventuel, levendefødt kalv. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport. Sælger refunderer endvidere køber for afholdte udgifter til dyrlægeerklæring og eventuelle andre omkostninger til dyrlæge i forbindelse med den aktuelle sag.
- 4.2. Det er en almindelig handelsrisiko, hvis en kvie, der lægger mælken ned, viser sig at være længe om at blive malket, og køber har derfor ikke krav på erstatning
- 4.3. Hvis en kvie efter kælvning ikke vil lægge mælken ned, skal køber behandle den med oxytocin indtil otte gange eller i mindst fire dage, inden han kan gøre krav gældende over for sælger. Hvis kvien efter denne behandling med oxytocin ikke lægger mælken ned, betaler sælger til køber købspris minus værdi af eventuel, levendefødt kalv minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra handelsdato til aftalt slagtedato, udgifter til medicin, samt eventuelle omkostninger til transport.

4.4. Såfremt en kvie ikke yder mindst 12,5 kg energikorrigeret mælk (EKM) fire dage efter kælvning – dette gælder også ved for tidlig kælvning – betaler sælger til køber købspris minus værdi af eventuel, levendefødt kalv minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport.

4.5. Såfremt en indkøbt ko viser sig at være så urolig, at den ikke er malkbar, betaler sælger til køber købspris minus værdi af eventuel, levendefødt kalv minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra købers modtagelse af dyret til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport. Denne regel gælder ikke for indkøbte kælvekvier.

5. Drægtighed

5.1. Hvis kælvningsdato overskrides med 21 dage eller mere i forhold til forventet / lovet kælvningsdato, skal sælger betale foderpenge til køber fra forventet / lovet kælvningsdato til kælvning sker.

Race	Drægtighedsperiode	Race	Drægtighedsperiode
RDM	281 dage	Aberdeen Angus	281 dage
SDM-DH	279 dage	Galloway	283 dage
Dansk Jersey	281 dage	Hereford	285 dage
DRH	281 dage	Piemontese	291 dage
Simmental	288 dage	Blonde d'Aquitaine	294 dage
Sch. Brunkvæg	293 dage	Dansk Korthorn	285 dage
Grauvieh	288 dage	Dansk Charolais	286 dage
Highland Cattle	286 dage	Limousine	291 dage
Dansk Gelbvieh	290 dage	Belgisk Blåhvidt	282 dage
Dexter	284 dage		

Drægtighedsperioder for øvrige racer kan findes i programmet Dyreregistrering

5.2. Sælger refunderer køber for afholdte udgifter til dyrlægeerklæring og eventuelle andre omkostninger til dyrlæge i forbindelse med den aktuelle sag.

5.3. Hvis kælvedyret har gået ved tyr, og sælger oplyser dato for, hvornår kælvedyret er blevet skilt fra tyren, beregnes forventet kælvdato i henseende til mulighed for erstatning ud fra dato for adskillelse ved anvendelse af ovenstående tabel. Er der ved salget ikke angivet dato for adskillelse, regnes forventet kælvdato med basis i dyrets ankomstdato hos køber.

5.4. Sælger betaler erstatning til køber, når en kælveko eller kælvekvie, det vil sige en garanteret drægtig ko eller kvie, inden for 7 dage fra ankomst til købers bedrift viser sig ikke at være drægtig. Erstatningen beregnes som købspris minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato, samt eventuelle udgifter til transport. Køber har ikke krav på erstatning, hvis han vælger at beholde dyret

5.5. Kvier, der er solgt som løbekvier, må ikke være drægtige. Såfremt en løbekvie viser sig at have været drægtig på handelstidspunktet, betaler sælger til køber omkostninger til dyrlæges gennemførelse af abort eller, hvis drægtigheden er for langt fremskreden til abort, forskellen mellem indkøbspris og slagtepris for kvien. Alterna-

tivt kan sælger tage dyret tilbage og refundere købsprisen. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato eller hjemtagesdato, samt eventuelle omkostninger til transport.

- 5.6. Hvis en kvie er tvilling til en tyr (en såkaldt tyrekvie), er sælger forpligtet til at oplyse om dette, og sådanne kvier må ikke sælges med betegnelsen løbekvie. Køber holdes skadesløs hvis en tyrekvie sælges som løbekvie, idet sælger betaler købspris minus slagtepris. Herudover betaler sælger foderpenge fra dyrets ankomst til købers bedrift til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport.
- 5.7. Ved forekomst af stenfoster kan køber kun opnå erstatning, hvis han kan bevise, at tilstanden var til stede på købstidspunktet.

6. Avlstyre / løbetyre

- 6.1. Hvis en tyr, der er mindst 15 måneder gammel, viser sig at være ufrugtbar, kan køber kræve erstatning herfor.
- 6.2. Hvis en tyr er under 15 måneder gammel, når den lukkes sammen med en flok hundyr, har køber ikke krav på erstatning for eventuelt manglende lyst til bedækning.
- 6.3. Hvis en tyr ved ankomst til købers bedrift lukkes i fold eller boks med over fem ikke-drægtige hundyr, har køber ikke krav på erstatning for eventuelt manglende lyst til bedækning. Først tre uger efter ankomst til køber må tyren lukkes sammen med flere end fem hundyr
- 6.4. Hvis en tyr hos køber har gået sammen med hundyr på glat underlag, har køber ikke krav på erstatning for eventuelt manglende lyst til bedækning.
- 6.5. Køber skal fremsætte krav om erstatning for manglende frugtbarhed eller manglende lyst til bedækning inden femten uger efter, at tyren er lukket sammen med ikke-drægtige køer / kvier. Kommer kravet på et senere tidspunkt, har køber ikke krav på erstatning (manglende tilsyn hos køber)
- 6.6. Ved berettiget krav jf. punkt 6.5 som følge af manglende frugtbarhed eller manglende lyst til bedækning betaler sælger til køber købspris minus slagtepris. Herudover betales foderpenge fra tyrens ankomst til køber til aftalt slagtedato, samt eventuelle omkostninger til transport
- 6.7. Sælger betaler købspris minus slagtepris, hvis tyrens afstamning ikke svarer til den oplyste. Der ydes ingen erstatning for eventuelle kalve med "forkert" eller manglende afstamning, da køber altid bør sikre, at tyrens afstamning er bekræftet, inden tyren lukkes sammen med ikke-drægtige hundyr.

7. Andre fejl

- 7.1. Såfremt der konstateres klinisk paratuberkulose hos et handlet dyr mindre end 12 måneder efter dyrets ankomst til købers besætning anses det for at være en skjult fejl. Hvis køber vælger at udsætte dyret, kan han kræve forskellen mellem dyrets aktuelle slagtepris og anskaffelsesprisen for et tilsvarende sundt dyr.

- 7.2. Sælger skal inden en eventuel handel oplyse, om dyret har været test-positivt for paratuberkulose. Test-positive dyr har forhøjet risiko for at udskille paratuberkulosebakterier, uden at dyret er klinisk påvirket. Test-positive dyr omfatter Røde og Gule køer, således som dyrene klassificeres i Operation Paratuberkulose, samt alle positive test-resultater, uanset om de er testet på et godkendt laboratorium eller ved hjemmediagnostik.
- 7.3. Køber har i forbindelse med paratuberkulose ikke krav på erstatning for smittespredning i sin besætning, da sygdommen er udbredt i danske kvægbesætninger
- 7.4. Køber har ikke krav på erstatning, hvis indkøbte dyr leveres med samme status (niveau) for sygdomme, som de havde på tidspunktet for handels indgåelse. Køber kan inden handels indgåelse via CHR-registeret indhente information om status (niveau) for Salmonella og B-streptokokker i sælgers besætning. CHR-registret viser også, hvis der er "Veterinære problemer" i besætningen, d.v.s. at myndighederne har lagt restriktioner på besætningen (f.eks. offentligt tilsyn)

Det er sælgers ansvar, at dyr ikke på leveringstidspunktet har ringere sundhedsstatus (niveau) end på tidspunktet for handelens indgåelse. Sælger må derfor umiddelbart inden afsendelse af dyr lade kontrollere ved opslag i CHR-registeret, om sundhedsstatus (niveau) fortsat er som på tidspunktet for handels indgåelse.

Hvis sundhedsstatus (niveau) ændrer sig efter tidspunktet for handels indgåelse og inden aftalt tidspunkt for levering af dyr, skal sælger straks underrette køber om dette, og køber er i tilfælde af ringere status berettiget til uden omkostning at ophæve købsaftalen.

- 7.5. Såfremt en indkøbt drægtig ko/kvie viser sig ved handels indgåelse at have båret et foster, der er misdannet på en sådan måde, at kælvningen ikke kan foregå uden dyrlægehjælp, refunderer køber til sælger omkostninger til dyrlægens fødselshjælp og dermed forbundne behandling af dyret. Eksempler på sådanne situationer er fostre med 2 hoveder eller med ekstra lemmer placeret på ryggen. Derimod kan normalt skabte men store fostre efter tyre af mødrenes race ikke give anledning til erstatning.
- 7.6. Sælger er forpligtet til at oplyse, hvis et renracet hundyr er drægtigt ved tyr af anden race. Såfremt sælger ikke har oplyst om dette, holdes køber skadesløs ved at sælger erstatter eventuel værdiforskel på den fødte kalv og renracet kalv af moderens race.
- 7.7. Såfremt sælger ikke har oplyst om, at et renracet hundyr er drægtigt ved tyr af anden race, og hvis denne kombination af racer medfører kælvningsbesvær der kræver dyrlægehjælp, holdes køber skadesløs ved, at sælger betaler omkostninger til dyrlægebehandling af moder og kalv. Hvis moderdyret afgår til slagtning/destruktion som følge af hændelsen erstattes endvidere forskellen mellem indkøbspris og slagtepris/destruktion samt foderpenge fra dyrets ankomst til køberbesætning til dets afgang herfra, samt eventuelle omkostninger til transport. Værdi af eventuelt levende kalv skal fratrækkes erstatningen. Køber har ikke krav på erstatning for indkøbspris på moderdyret, hvis han vælger at beholde det.